

FILOLOGIA LLATINA (28502)
Prof.: Joan Carbonell Manils

Objectius.

L'estudiant, en haver cursat l'assignatura, haurà de ser capaç de:

1. Demostrar, mitjançant una proposta de traducció, haver comprès el sentit d'un fragment d'una comèdia de Plaute.
2. Comentar filològicament el text / els textos proposats per traduir pel professor, amb especial incidència en els aspectes fonètics, morfosintàctics i literaris, amb el suport de la bibliografia *ad usum*.

Contingut.

El contingut de l'assignatura contemplarà diversos aspectes. Per una banda, hi haurà una contextualització teòrica del gènere dramàtic còmic en època de Plaute a partir dels ítems següents:

1. Context historicosociològic de la segona meitat del s. III aC fins a mitjan segle II aC.
2. Fonts per a l'origen del teatre llatí. Influències etrusques, hel·lèniques i dels pobles itàlics.
3. Modalitats del gènere dramàtic en època de Plaute i Terenci.
4. T. M. Plaute. L'èxit de la *fabula palliata*.

Per una altra banda, el nucli del curs consistirà en la pràctica de la traducció i del comentari filològic de fragments extensos de les comèdies de Plaute *Curculio* (vv. 1 – 215 / 591 – 729), *Mostellaria* (vv. 348 – 531) i *Trinummus* (a determinar, d'acord amb el desenvolupament del curs). El comentari se centrarà en aquells aspectes lingüístics propis del registre vulgar d'època arcaica presents en els textos plautins, ja siguin fonètics, morfològics o sintàctics, així com en els aspectes literaris i culturals associables a la *fabula palliata*.

Treball de l'estudiant.

L'estudiant haurà de preparar personalment la versió d'un fragment d'aproximadament vint versos per a cada una de les sessions classe. Igualment, en acabar el curs, haurà de presentar per escrit o oralment la traducció d'un fragment d'aproximadament cinquanta versos i el seu comentari filològic corresponent.

Avaluació.

Per tal de poder ser avaluat, l'estudiant haurà d'acreditar una assistència presencial a un mínim del 80% del total d'hores del curs. La comprovació de l'assoliment dels objectius del curs es farà a través de tres evidències: la traducció i el comentari escrit d'un text no vist a classe, amb suport del diccionari, que constituirà el 60% de la qualificació final; la presentació del treball personal de traducció i comentari, que en constituirà el 25%; la traducció

i el comentari d'un dels fragments vistos a classe, sense el suport de diccionari, que en constituirà el 15% restant.

Bibliografia.

L'edició que usarem com a base per a la traducció serà la de W. M. Lindsay per a l'*Oxford Classical Texts* (Oxford, 1910²), amb referències a la d'A. Ernout per a la *Collection des Universités de France. Les Belles Lettres* (Paris 1932 – 40).

Com a introducció breu i general al gènere dramàtic còmic i a l'obra de Plaute, es pot consultar qualsevol de les històries de la literatura llatina habituals, però recomanem sobretot els capítols d'ALBRECHT, M. VON, *Historia de la literatura romana desde Andronico hasta Boecio. Vol. I*, 2 vols., Barcelona 1997-1999; i de CAVALLO, G. – FEDELI, P. – GIARDINA, A. (eds), *Lo spazio letterario di Roma antica. Vol II*, 5 vols., Roma 1989 – 1991. Igualment és útil la visió de conjunt, amb elements de recepció, de DUPONT, F., *Le théâtre latin*, Paris 1999².

En qualitat de “manuals” específics recomanem: per al comentari foneticomorfològic, MONTEIL, P. M., *Éléments de phonétique et de morphologie du latin*, Paris 1974 (trad. castellana, Sevilla 1992); per al comentari sintàctic, LINDSAY, W. M., *The Syntax of Plautus*, Oxford 1907 (= Osnabrück 1988); per al comentari mètric, QUESTA, C., *Introduzione a la metrica di Plauto*, Bologna 1967 i ID., *Numeri innumeri. Ricerche sui cantica e la tradizione manoscritta in Plauto*, Roma 1984; per a les característiques generals de les obres plautines, FRAENKEL, E., *Plautinisches im Plautus*, Berlin 1922 (trad. italiana ampliada, *Elementi plautini in Plauto*, Firenze 1960); per al tractament de la comicitat, SEGAL, E., *Roman laughter. The comedy of Plautus*, Cambridge 1968 i TALADOIRE, B. A., *Essai sur le comique de Plaute*, Monaco 1956; per al comentari sociològic, KONSTAN, D., *Roman Comedy*, Ithaca – London 1983; per als aspectes parateatral, BEACHAM, R. C., *The Roman Theater and its Audience*, London 1991 i SLATER, N. W., *Plautus in Performance. The Theater of the Mind*, Princeton 1985; per a la funció del teatre còmic a l'època, CHIARINI, G., *La recita. Plauto, la farsa, la festa*, Bologna 1979; per a diversos aspectes de realia, PANSIÉRI., *Plaute et Rome ou les ambiguïtés d'un marginal*, Bruxelles 1997; per a la funció del pròleg en les comèdies plautines, QUESTA, C. – RAFFAELLI, R., *Maschere, Prologhi, Naufragi nella commedia plautina*, Bari 1984; per al tractament de les qüestions jurídiques, COSTA, E., *Il diritto privato romano nelle commedie di Plauto*, Torino 1890 (= Roma 1968). Com a estudis de conjunt, LEO, F., *Palutinische Forschungen*, Weidmann 1973 (= 1912²) i POCIÑA, A. – RABAZA, B., *Estudios sobre Plauto*, Madrid 1998.

Curculio

ANDRÉ, J. M., “L'argent chez Plaute: autour du *Curculio*”, *Vichiana* 12 (1983), pp. 15-35.

FANTHAM, E., “The *Curculio* of Plautus: an Illustration of Plautine Methods in Adaptation”, *CQ* 15 (1965), pp. 84 – 100.

GOLDBERG, S. M., “Improvisation, Plot and Plautus' *Curculio*”, en BENZ, L. – STÄRK, E. – VOGT-SPIRA, G. (eds.), *Plautus und die Tradition des Stegreifspiels*,

Tübingen 1995, pp. 33 – 41.

LUDWIG, W., "Ein plautinisches *canticum*: *Curc.* 96 – 157", *Philologus* 111 (1967), pp. 186 – 197.

MOORE, T. J., "*Palliata togata*: Plautus, *Curculio* 462 – 486", *AJPh* 112 (1991), pp. 343 – 362.

SLATER, N. W., "The Dates of Plautus' *Curculio* and *Trinummus* Reconsidered", *AJPh* 108 (1987), pp. 264 – 269.

ZWIERLEIN, O., *Zur Kritik und Exegese des Plautus I: Poenulus und Curculio*, Stuttgart 1990.

Mostellaria

BARTON, I. M., "Tranio's Laconian Key", *G&R* 19 (1972), pp. 25 – 31.

FUCHS, H., "Zum zwei Szenen der *Mostellaria*", *MH* 6 (1949), pp. 105 – 126.

GRIMAL, P., "La maison de Simon et celle de Théopropidès dans la *Mostellaria*", en Id., *Rome, la littérature et l'histoire*, 2 vols., Roma 1986, I, pp. 373 – 387.

JÄKEL, S., "Semantische Vorbild der *Mostellaria* des Plautus", *Eos* 76 (1988), pp. 47 – 63.

LEACH, E. W., "*De exemplo meo ipse aedificato*: an Organizing Idea in the *Mostellaria*", *Hermes* 97 (1969), pp. 318-332.

LOWE, J. C. B., "Plautine Innovations in *Mostellaria* di Plauto", *Phoenix* 39 (1985), pp. 6 – 26.

MARIOTTI, I., "La prima secena della *Mostellaria* di Plauto", *MH* 49 (1992), pp. 105 – 123.

QUESTA, C., "Lettura della *Mostellaria*", en QUESTA, C. – SCANDOLA, M., *Tito Maccio Plaut. La casa del fantasma*, Milano 1983, pp. 61 – 75.

STÄRK, E., "*Mostellaria* oder *turbare* statt *sedare*", en *Plautus barbarus: sechs Kapitel zur Originalität des Plautus*, Tübingen 1991, pp. 107 – 140.

WEIDE, I., "Der Aufbau der *Mostellaria* des Plautus", *Hermes* 89 (1961), pp. 191 – 207.

Trinummus

ANDERSON, W. S., "Plautus' *Trinummus*. The Absurdity of Officious Morality", *Traditio* 35 (1979), pp. 333 – 345.

DANESE, R. M., "La grande monodia di Carmide", *QUCC* 38 (1991), 107 – 144.

FRANK, T., "Some Political Allusions in Plautus' *Trinummus*", *AJPh* 53 (1932), pp. 152 – 156.

GRIMAL, P., "Analisi del *Trinummus* e gli albori della filosofia in Roma", *Dionisio* 43 (1969), pp. 363 – 375 (= Id., *Rome, la littérature et l'histoire*, 2 vols., Roma 1986, I, pp. 283 – 293).

HUNTER, R., "Philemon, Plautus and the *Trinummus*", *MH* 37 (1980), pp. 216 – 230.

LEFÈVRE, E., "Politics and Society in Plautus' *Trinummus*", en SCODEL, R., (ed.) *Theater and Society in the Classical World*, Michigan 1993, pp. 177 – 190.